CENA NUMERU 50 GR. CENA NUMERU 50 GR.

ROK IV. Kraków, dn. 1 stycznia 1937 r. NR. 1.

PRZEGLĄD SAMORZĄDOWY

MIESIĘCZNIK POŚWIĘCONY ZAGADNIENIOM ADMINISTRACYJNYM, GOSPODARCZYM I SPOŁECZNYM

TREŚĆ:

NAKŁADEM INSTYTUTU ADMINISTRACYJNO-GOSPODARCZEGO W KRAKOWIE.
WYKONANO W DRUKARNI „ORBIS“, KRAKÓW-DĘBNIKI, ULICA BARSKA NR. 41.

Pamiętajmy

o

Pomocy Zimowej

aby

nikt w czasie tej zimy nie cierpiał głodu lub chłodu

PRZEGLĄD SAMORZĄDOWY

MIESIĘCZNIK

POŚWIĘCONY ZAGADNIENIOM ADMINISTRACYJNYM, GOSPODARCZYM I SPOŁECZNYM

PRENUMERATA:
ROCZNA 6 ZŁOTYCH,
PÓŁROCZNA 3 ZŁOTE,
KWARTALNA 1 ZŁ. 50 GR.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA
KRAKÓW
UL. KAPUCYŃSKA L. 2. TEL. NR. 112-50.
KONTO CZEKOWE P. K. O. Nr. 405.046.
REDAKCJA CZYNNA WE ŚRODY OD G. 18—19.
NACZELNY REDAKTOR PRZYJMUJE W PIĄTKI OD GODZINY 19—20.
NADESŁANYCH RĘKOPISÓW REDAKCJA NIE ZWRACA.

CENY OGŁOSZEŃ
STRONA W TEKŚCIE 100 ZŁ, 1/2 STRONY 50 ZŁ, 1/4 STRONY 30 ZŁ, 1/8 STRONY 20 ZŁ. POZA TEKSTEM O 20% TANIEJ. PUBLIKACJE BILANSÓW O 50% DROŻSZE.

ROK IV. KRAKÓW, DNIA 1 STYCZNIA 1937. NR. 1.

Mgr. JÓZEF PRZETOCKI.

Na marginesie prac budżetowych związków samorządowych Województwa krakowskiego na rok 1937/8.

1. Wytyczne władz nadzorczych a właściwości i konieczności terenowe.

W niniejszym numerze Przeglądu Samorządowego zamieszczony jest w całości okólnik Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 9 grudnia 1936 r. Nr. 90 o gospodarce finansowo-budżetowej i ustalaniu preliminarzy budżetowych związków samorządowych na rok 1937/8.

Okólnik wydany przez władzę centralną i przeznaczony dla obszaru całego Państwa zawiera znaczną ilość wytycznych, które poszczególne związki samorządowe będą musiały dopasować do swoich indywidualnych warunków i potrzeb. Jako przykład takiego dostosowania wymienię choćby problem poprawy koniunktury. Wspomniany okólnik jest w przeciwieństwie do okólników z okresu kryzysu optymistyczny. Przewiduje stabilizację, a nawet możliwość zwyżki dochodów podatkowych. Niewątpliwie zapowiadana poprawa wystąpi w terenie z różnym nasileniem. Zwyżka cen zbóż inaczej będzie skutkowała w powiatach wykazujących nadwyżki zbożowe, niż w powiatach zbożowo biernych. Mimo ogólnego zwiększenia zatrudnienia w przemyśle może jedyny wielki zakład przemysłowy w miasteczku N. pozostać nieczynny. Będzie złym wykonawcą omawianego okólnika zarząd związku samorządowego, który opierając się na optymistycznej ogólnej ocenie sytuacji gospodarczej przejdzie do porządku nad lokalnymi trudnościami i sporządzi optymistyczny budżet.

Inny przykład. Zdarza się, że władza nadzorcza albo instytucja fachowa zaleca związkom samorządowym podjęcie jakiejś nowej akcji, dla której zwykle trzeba przyjąć nowego instruktora. Wydaje mi się, że źle postąpi zarząd związku samorządowego, który zastosuje się bezkrytycznie do tego zalecenia, mimo, że przez podjęcie nowej akcji lub przez przyjęcie nowego instruktora osłabi swoją działalność na innym odcinku, na którym jego dotychczasowe prace dawały wyniki. Powiat lima-

nowski o najmniejszych podstawach finansowych, jednak legitymuje się znaczną pracą gospodarczą, właśnie dzięki unikaniu rozpraszania skromnych środków na zbyt wiele celów.

Jako zatem naczelny postulat wysuwa się konieczność rozumnego wykonywania zaleceń i wytycznych władz nadzorczych przez dopasowywanie ich do indywidualnych warunków i potrzeb terenowych.

Aby to związkom samorządowym ułatwić winny władze nadzorcze oraz instytucje fachowe współpracujące z samorządem przy każdej sposobności podkreślać, że zalecenie nie jest rozkazem, lecz radą, że nie zmierza ono do wyręczenia czynnika obywatelskiego w samorządzie w podjęciu przezeń decyzji, lecz do tego, by w swojej decyzji czynnik ten uwzględnił obok potrzeb miejscowych potrzeby całości, obok własnego doświadczenia wiadomości teoretyczne i praktyczne czynnika fachowego.

Wydaje mi się, że tylko w takim nastawieniu redagowane zalecenia i tak rozumiane i wykonywane przez zainteresowane związki samorządowe pozwolą na pogodzenie postulatu koordynacji prac samorządowych z postulatem zapewnienia czynnikowi obywatelskiemu jak największej swobody w decydowaniu o kolejności i sposobie zaspokojenia potrzeb miejscowych, co jak wiadomo stanowi cel i sens istnienia samorządu w ogóle.

2. Warunki i potrzeby regionalne.

Obok warunków i potrzeb indywidualnych istnieją również warunki i potrzeby właściwe poszczególnym regionom. Są to właściwie powtarzające się na danym terenie i tylko na tym terenie warunki i potrzeby indywidualne. Warto je poznać i zastosować się nad wyszukaniem wspólnych rozwiązań lub conajmniej wniosków. Ewentualnie recepty, aczkolwiek będą już więcej przystosowane do warunków lokalnych, mogą jednak stanowić tylko jeszcze jeden z przyczynków do dyskusji, jeszcze jedno naświetlenie zagadnień, o których decydować powinien czynnik obywatelski w samorządzie. W tym też celu będę starał się omówić w dalszym ciągu niniejszego artykułu regionalne warunki i potrzeby budżetowe związków samorządowych województwa krakowskiego. Jakkolwiek jednak terenem obserwacji było jedno województwo, wydaje mi się, że wiele uwag będzie aktualnych także dla innych terenów, zwłaszcza gdzie stosunki są podobne t. j. dla pozostałych województw południowych.

3. Niewykorzystane uprawnienia podatkowe mimo niedoborów budżetowych.

Jednym z paradoksów zauważonych na terenie województwa krakowskiego są niewykorzystane uprawnienia podatkowe mimo deficytowości budżetów znacznej ilości związków samorządowych. Paradoks ten jest tym większy, że nieraz jednocześnie narzeka się na niedostateczność uprawnień finansowych związków samorządowych.

Jakież to są uprawnienia?

Pomijam okres budżetowy 1936/7, w którym generalnie obniżono stawki dodatku do państwowego podatku gruntowego, co spowodowało niedobory we wszystkich prawie budżetach, które przedtym wykorzystywały stawki wyższe, i nawiązuję do okresu budżetowego 1935/6, jako tego okresu budżetowego, w którym stawki podatkowe doszły do pewnego poziomu w drodze praktyki. Otóż w okresie tym prawie połowa powiatowych związków samorządowych i znaczna ilość gmin wiejskich nie wykorzystywała stawek dodatku komunalnego do państwowego podatku gruntowego z ustępu 2-go art. 14-go ustawy z dnia 15-go czerwca 1923 r. (D. U. R. P. Nr. 65, poz. 505), mimo, że budżety odnośnych powiatowych związków samorządowych były przeważnie wegetacyjne, a budżety zainteresowanych gmin wiejskich były z reguły deficytowe.

Można przyjąć, że rady powiatowe z dwojga złego wybrały budżety wegetacyjne zamiast zwiększenia obciążenia ludności. Argument ten jednak odpada w gminach wiejskich przede wszystkim dlatego, że organy ustrojowe związków samorządowych, mają obowiązek ułożenia budżetów zrównoważonych, o ile im na to pozwalają uprawnienia podatkowe. Obowiązek zabezpieczenia równowagi budżetowej gmin wiejskich ciąży również w myśl art. 34 ustawy o fin. kom. na organach ustrojowych powiatowych związków samorządowych. Właściwie powinien być tylko jeden niedobór w powiecie w budżecie powiatowego związku samorządowego, który w dziale XII a, powinien przewidzieć kredyt na pokrycie wszystkich niedoborów gminnych w powiecie. Zdaniem moim, zatem organy ustrojowe powiatowych związków samorządowych nie powinny przechodzić do porządku nad niedoborami w budżetach gminnych w powiecie mając prawną możność pokrycia tych niedoborów m. i. przez wykorzystanie stawek dodatku komunalnego do państwowego podatku gruntowego z ust. 2 art. 14 wg. ustawy z dnia 15. VI. 1923. Niestety wiem z praktyki, że świadomość tego obowiązku nie była zbyt powszechna, a ambicja większości organów ustro-

jowych powiatowych związków samorządowych ograniczała się do zrównoważenia własnego budżetu.

Za wykorzystaniem omawianego uprawnienia podatkowego przemawiały ponadto ważne względy natury gospodarczej.

Najważniejszym i decydującym argumentem za wykorzystaniem tego uprawnienia był interes płatników podatkowych. Tak interes płatników podatkowych! W ich interesie leżało, aby powiatowe związki samorządowe i gminy wiejskie wykorzystały omawiane uprawnienie podatkowe, bo byłoby to mniejszym złem, niż skutki nie wykorzystania tego uprawnienia.

Jakież to były skutki?

Gminy wiejskie miały pewną ilość wydatków opancerzonych, które musiały pokryć. Wiem, że wiele z zarządów gminnych uciekało się do zaokrąglania! wymiarów podatku wyrównawczego, uzyskując z tego podatku kwotę wyższą, niż dozwalało prawo. Płatnicy zamożniejsi sprawdzali swoje wymiary i żądali w takich wypadkach sprostowania wymiarów, płatnicy drobni mniej uświadomieni płacili, co im wymierzono. Znam wypadki, że praktyka taka istniała przy niewykorzystanej pełnej stawce dodatku komunalnego do państwowego podatku gruntowego przez gminę (40 zamiast 60) i przez powiatowy związek samorządowy (50 zamiast 75%) i przy zupełnym niewykorzystaniu dodatku komunalnego do państwowego podatku od nieruchomości od niektórych budynków na terenie gmin wiejskich przez gminę, i przy minimalnym wykorzystaniu stawki tego dodatku przez powiatowy związek samorządowy (10% zamiast 50%). Najzupełniej zatem niepotrzebnie stworzono sytuację zmuszającą samorząd gminny do obciążania ludności w sposób prawem nieprzewidziany mogąc obciążenie to uskutecznić zgodnie z obowiązującymi przepisami, w sposób więcej sprawiedliwy, bo powszechny.

Za wykorzystaniem omawianego uprawnienia podatkowego przemawiałyby również, zdaniem moim, następujące względy. Przyczyną deficytowości budżetów zwyczajnych jest zwykle wyjątkowe ubóstwo danej gminy. Mieszkańcy tej gminy zwykle nie ponoszą winy za to ubóstwo, a mimo ubóstwa muszą na cele publiczne świadczyć o wiele więcej, niż lepiej od nich sytuowani sąsiedzi. W wypadku podniesienia stawki dodatku komunalnego na rzecz powiatu na zapomogi dla gmin deficytowych następuje akt solidarności społecznej, zamożniejsi płacą nieco więcej, aby ulżyć uboższym krewnym.

Są i inne również bardzo ujemne skutki omawianego zjawiska.

Często gmina deficytowa zarywa swoich dostawców lub pracowników. Czymże jest takie zarwanie jeżeli nie pewnego rodzaju podatkiem pobieranym prawem kaduka od zainteresowanych obywateli. A szkoda moralna wynikająca ze złego przykładu, który daje obywatelom taka gospodarka publiczna.

Nie mniej szkodliwy jest pesymizm, który ogarnia czynnik obywatelski w samorządzie, z powodu niemożności wprowadzenia gospodarki samorządowej na normalne tory.

Wykorzystanie omawianego uprawnienia jest wreszcie uzasadnione dla zapewnienia minimalnej działalności zainteresowanych związków samorządowych, bo przecież samorząd nie przejawiający pewnego minimum działalności nie ma celu, do sprawy tej jeszcze powrócę.

Obok niewykorzystanych stawek dodatku komunalnego do państwowego podatku gruntowego częstym zjawiskiem jest również niewykorzystywanie w całości lub w części stawek dodatku komunalnego do państwowego podatku od nieruchomości, częste zwłaszcza w gminach wiejskich i małych miastach.

Niewątpliwie wykorzystanie omawianych uprawnień podatkowych nie usunęłoby wszystkich niedoborów budżetowych, aleby ilość tych niedoborów znacznie zmniejszyło. Gra warta świeczki, a sprawa jest pilna. Jest wiele gmin kopciuszków, którym możnaby pomóc. Gdzie to jest możliwe trzeba to zrobić zaraz, nie zwlekając, w każdym razie w roku budżetowym 1937/8.

4. Dokończenie reformy gminnej.

Ze sprawą wykorzystania stawek podatkowych wiąże się zagadnienie dokończenia reformy gminnej. Co prawda od chwili wprowadzenia tej reformy dzieli nas już okres kilku lat, będziemy bowiem układali już trzecie budżety gmin zbiorowych. Gminy te funkcjonują normalnie, o co zatem chodzi.

W dyskusji, którą w ubiegłym roku przeprowadziliśmy na łamach „Przeglądu Samorządowego" stwierdzono zgodnie, że gminy zbiorowe pokonały trudności organizacyjne, a w wyniku wprowadzenia tych gmin nastąpiło w porównaniu do stanu przed reformą usprawnienie administracji gminnej. W dyskusji tej przeważały elementy administracyjne, co w pierwszym roku istnienia gmin zbiorowych nie budziło zastrzeżeń. Zamykając wtedy tę dyskusję podkreślaliśmy konieczność wzmożenia w dalszych latach istnienia gmin zbiorowych

ich działalności gospodarczej. Nie jestem wprawdzie dokładnie zorientowany jak dużo w tym kierunku zrobiono w drugim okresie budżetowym gmin zbiorowych, ale wydaje mi się, że w tej dziedzinie jest jeszcze bardzo dużo do zrobienia.

Między dawną jednostkową a obecną gminą zbiorową jest ogromna różnica co do zdolności wykonywania zadań gospodarczych. Następnie w gminach można wykonywać wiele prac mniejszym niż w innych związkach samorządowych nakładem kosztów gotówkowych, bo gminy mogą uruchomić do swoich robót świadczenia w naturze. Obie powyższe okoliczności trzeba wykorzystać, a to nie da zrobić się bez wzmocnienia podstaw finansowych gmin. Niewątpliwie uprawnienia finansowe gmin wiejskich są niewystarczające i słusznie przedstawiciele samorządu upominają się o ich rozszerzenie, tym więcej przeto jest uzasadnione pełne wykorzystanie tam gdzie potrzeba uprawnień dotychczasowych.

Konsekwentne dążenie do wzmożenia działalności gospodarczej gmin zbiorowych powinno być właśnie logicznym dokończeniem reformy gminnej, a posunięcie tej sprawy naprzód jednym z celów, o którym pamiętać należy przy układaniu i wykonywaniu budżetów na rok 1937/8.

5. Niedobory małych miast.

Prace oddłużeniowe ujawniły niedobory strukturalne w znacznej ilości miast, szczególnie małych.

Nawiasem zaznaczę, że w wydatkach deficytowych miast znaleziono wydatki, które w budżetach tych miast pod żadnym warunkiem znajdować się nie powinny. Myślę o kredytach na dostarczanie sądom grodzkim budynków z utrzymaniem i remontami. Jedno z takich miast wydało w poprzednim roku na remont budynku sądowego kwotę, którą obecnie winno jest dostawcom za budowę szkoły. Inne miasta utrzymujące budynki sądowe ubiegają się o zapomogi z Komunalnego Funduszu Pożyczkowo-Zapomogowego. W obu wypadkach miasta utrzymują budynki sądowe cudzym kosztem. Z tym trzeba skończyć, miasta, których nie stać na utrzymanie budynku sądowego z dochodów własnych powinny poczynić starania o zwolnienie ich z tego obowiązku. Wolno wyrazić nadzieję, że wobec polepszenia się sytuacji finansowej Skarbu Państwa, starania te zostaną uwieńczone pomyślnym skutkiem.

Dalszym środkiem do zrównoważenia budżetów jest wykorzystanie stawek podatkowych, szczególnie dodatku komunalnego do państwowego podatku od nieruchomości. Zdarza się, że gmina zupełnie nie wykorzystuje tego dodatku, a ubiega się o zapomogę, która przysługuje tylko w wypadku wykorzystania przysługujących uprawnień podatkowych.

Wiem, że rady miejskie, szczególnie małych miast bardzo niechętnie uchwalają podwyższanie stawek podatkowych tłómacząc to trudnym położeniem gospodarczym swoich mieszkańców. Niewątpliwie przeważnie argument ten jest słuszny. Zdarza się jednak, że ta sama rada miejska nie chce uchwalić np. zmniejszenia ilości strażników miejskich uznając, że względy bezpieczeństwa przemawiają za większą ilością strażników. W takich i tym podobnych wypadkach trzeba się jednak na coś zdecydować, t. j. albo na podwyższenie dochodów, albo na zmniejszenie wydatków, nie można bowiem za wyjście normalne uznać zdecydowania się na zapomogę.

Zapewne mimo wysiłków w jednym i drugim kierunku znajdą się miasta, które nie zdołają uchwycić równowagi i będą musiały kołatać o zapomogę, ale wysiłek ten winien być zrobiony, ale regułą musi być liczenie przede wszystkim na własne siły.

Poza tym, o ile chodzi o budżety miast mniejszych stwierdziłem w wielu wypadkach nieuzasadniany optymizm. Wiele z tych budżetów było formalnie zrównoważonych, aczkolwiek w rzeczywistości po sprawdzeniu okazywały się w nich znaczne niedobory. Na okoliczność tę powinny zwrócić uwagę wszystkie zainteresowane czynniki, gdyż podstawą zdrowej gospodarki jest trafna ocena rzeczywistości, jakakolwiek by ona była.

Mgr STEFAN SMOLEC

Sprawy letniskowe.

Akcja letniskowa w powiecie wadowickim.

W powiecie bogatym w piękne i wartościowe letniska dokonano w ostatnim roku szeregu prac zmierzających do lepszego przygotowania terenów letniskowych i wzmożenia ruchu letniskowego. Niektóre prace wykonała Powiatowa Komisja Letniskowo-Turystyczna, obecnie zaś rozwija swą działalność Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Wadowickiej na którego czele stanął burmistrz miasta Andrychowa P. Wietrzny.

Z prac wykonanych lub wykonywanych przez te obie instytucje trzeba podkreślić wydanie prospektu propagandowego powiatu wadowickiego, który zdobył sobie duże uznanie, następnie komple-

towanie kartoteki wszystkich letnisk powiatu, oraz zbieranie materiałów do nowych wydawnictw w przyszłym sezonie.

Do współpracy w dziedzinie popierania ruchu letniskowego zamierza się — bardzo słusznie — wciągnąć wszystkich ludzi związanych z powiatem bez względu na ich obecne miejsce zamieszkania. Będzie to niewątpliwie skuteczne, gdyż ziemia wadowicka posiada licznych ziomków i szczerych przyjaciół w różnych środowiskach Polski często na poważnych stanowiskach.

Prowadzenie intensywnej pracy nie tylko w sezonie, lecz przez cały rok, a przede wszystkim rozpoczęcie przygotowań do sezonu letniego w zimie należy uznać za rzecz celową, godną naśladowania i dającą rękojmię, że letniska powiatu wadowickiego będą na czas i odpowiednio do sezonu przygotowane.

Letniska powiatu limanowskiego po sezonie.

Miniony sezon letniskowy był dla powiatu limanowskiego dużym sukcesem, gdyż wykazał zwiększenie frekwencji idące równolegle z usprawnianiem organizacji letniskowej. Trzeba tu podkreślić zasługę powiatowej i gminnych Komisyj Letniskowo-Turystycznych.

Nic dziwnego, że sprawozdawcze posiedzenie Powiatowej Komisji Letniskowo-Turystycznej, jakie odbyło się w grudniu w Limanowej miało interesujący przebieg. Wzięli w nim udział P. mgr Bączkowski, jako przewodniczący w zastępstwie P. Starosty Malkowskiego, członkowie: PP. Starościna Malkowska, Mec. Gibas, Ceglarz, Kalisz, inż. Oleś, Burmistrz Bieda, Wojs (Limanowa), Wójcik, Łaskuda, Śliwa (Dobra), Szewczyk, Joniec (Limanowa wieś), Pala (Skrzydlna), Pachołek, Olajossy (Mszana Dolna), Węgrzyn (Jodłownik), Kudziel (Szczawa). Poza tym sekretarz Wydz. Pow. S. Iłowiecki i Referent Związku Powiat. mgr Smolec.

Sprawozdanie z działalności Powiatowej Komisji złożył sekretarz Iłowiecki, omawiając przebieg sezonu 1936 r. i wyniki przeprowadzonej statystyki letników, udział powiatu w Wystawie Turystyczno-Uzdrowiskowej i Letniskowej w Krakowie, który przyniósł duży sukces, wydanie w 20.000 egz. prospektu letnisk powiatu limanowskiego przy czym Wydział Turystyki Ministerstwa Komunikacji zakupił 10.000 egzemplarzy, rozwój przemysłu ludowego, a w szczególności kursy wyrobów trykotarskich przeprowadzone z inicjatywy rolników, zorganizowanie pociągu popularnego, który przewiózł 800 włościan z powiatu limanowskiego do Krakowa i Częstochowy.

Dla podniesienia stanu letnisk przeprowadziła Powiatowa Komisja Letniskowo-Turystyczna pierwszą, zdaje się, w Polsce oryginalną imprezę w postaci konkursu „Dom Letniskowy w powiecie limanowskim". Konkurs ogłoszono na wiosnę. W czasie sezonu delegaci Komisji przeglądnęli włościańskie domy letniskowe prawie w całym powiecie. Na podstawie opinij tych delegatów przyznano na posiedzeniu Komisji wyróżnionym gospodarzom nagrody w postaci części umeblowania pokojów letniskowych (łóżka, umywalki i t. p.). Zamożniejszym gospodarzom postanowiono udzielić piśmiennej pochwały. Uroczyste wręczenie nagród i listów pochwalnych odbędzie się w Limanowej i w Mszanie Dolnej.

W dyskusji zabierali głos prawie wszyscy obecni poruszając szereg aktualnych spraw, w pierwszym rzędzie wysuwając przede wszystkim postulat przyznania zniżek kolejowych dla powracających letników.

Za działalność w dziedzinie popierania rozwoju letnisk powiatu limanowskiego uchwalono podziękowanie sekretarzowi Rady Powiatowej P. Iłowieckiemu, za pomoc przy układaniu prospektu P. Gibasowi, oraz Związkowi Powiatów za stałe popieranie poczynań Powiatowej Komisji Letniskowo-Turystycznej.

Dom Letniskowy w powiecie Limanowskim.

Wyniki konkursu czystości i porządku przeprowadzonego przez Powiatową Komisję Letniskowo-Turystyczną.

Na posiedzeniu Komisji Letniskowo-Turystycznej przyznano w wyniku ogłoszonego w roku bieżącym konkursu następujące nagrody:

Gmina:	Imię i nazwisko	Gromada	Nagr.
Dobra	Budacz Szymon	Dobra 183	II.
„	Białoń Anna	Dobra 257	III.
Limanowa Wieś	Rozum Józef	Łososina Górna 51	I.
„	Domiter Wojciech	Młynne 174	I.
„	Kubatek Jan	Łososina Górna 84	II.
„	Kożusznik Alfred	Sowliny 205	III.
Mszana Dolna I	Karpierz Wincenty	Mszana Dolna 195.	I.
„	Łabuz Katarzyna	Mszana Dolna 52.	I.
„	Jamróz Andrzej	Mszana Dolna 447.	II.
„	Stożek Władysław	Mszana Dolna 203.	III.
Mszana Dolna II.	Stożek Maciej	Kasinka Mała	II.
„	Leżański Maciej	Kasinka Mała	III.
Niedźwiedź	Karpierz Józef	Niedźwiedź	I.
„	Mysza Jan	Niedźwiedź 31	II.
„	Franczak Szczepan	Olszówka 92	II.
„	Bulas Jan	Niedźwiedź 30	III.
„	Białoń Tadeusz	Poręba Wielka	III.
Ujanowice	Jelonek Piotr	Laskowa 18.	I.

KAROL KASSUBE.

Współdziałanie związków samorządowych pow. ropczyckiego z akcją obrony przeciwpożarowej.

Sprawa należytego funkcjonowania aparatu obrony przeciwpożarowej stanowi od dawnych lat stałą troskę Związków Samorządowych.

Organy ustrojowe Związków Samorządowych zdają sobie jasno sprawę, że w dziedzinie tej nie można trwać w bezczynności, że ten straszny wróg człowieka, jakim jest pożar, może być skutecznie zwalczany tylko wtedy, gdy w każdej gromadzie istnieć będzie przynajmniej jeden oddział ochotniczej straży pożarnej, dokładnie wyszkolony i przygotowany do swego ciężkiego i odpowiedzialnego zadania, oraz należycie zaopatrzony w sprzęt niezbędny do osiągnięcia pozytywnych wyników akcji przeciwpożarowej.

Wielkim ułatwieniem w odpowiednim rozwiązaniu tego zagadnienia jest ustosunkowanie się samej ludności, która czując się w każdej chwili zagrożona ruiną materialną wskutek niszczącego działania pożaru, bardzo gorliwie popiera wysiłki Związków Samorządowych, zmierzające do postawienia tej sprawy na odpowiednim poziomie.

Zauważa się to zwłaszcza na wsi, które zabudowane są przeważnie budynkami z drzewa, w dodatku zbyt często krytymi słomą, a więc materiałem nadzwyczaj łatwopalnym. Nic przeto dziwnego, że ludność wiejska zdaje sobie dokładnie sprawę z grozy sytuacji, powstałej wskutek pożaru, zwłaszcza przy większych wichurach.

Wszak były wypadki, że wiatr przenosił palące się części strzechy na budynki, położone w oddaleniu 1 km.

To też, gdy Zarząd gminny występuje z inicjatywą zawiązania oddziału ochotniczej straży pożarnej, nie zdarza się, szczególnie na wsi, by inicjatywa ta nie odniosła skutku.

Mając tak gorące poparcie ludności, Zarządy gminne nie potrzebują tutaj działać bezpośrednio, działalność ich polega raczej na inicjatywie i moralnem poparciu działaczy społecznych na polu pożarnictwa. Ponadto znaczna liczba członków rad i zarządów gminnych bierze czynny udział w pracach organizacji strażackiej, piastując wniej stanowiska prezesów i naczelników.

Celem odpowiedniego postawienia spraw obrony przeciwpożarowej w tutejszym powiecie, nici przewodnie tej roboty skupiono w Wydziale powiatowym, którego przewodniczący objął godność prezesa powiatowej rady strażackiej, a prezesem zarządu oddziału powiatowego został wybrany sekretarz Wydziału powiatowego.

Tego rodzaju załatwienia sprawy na stopniu powiatu wywołało pożądany dla rozwoju strażactwa rezonans w terenie, albowiem do oddziałów strażackich w gminach względnie gromadach zaczęły przenikać osoby które nie brały dawniej udziału w tej dziedzinie pracy, a których udział z uwagi na osobiste przymioty był ze wszech miar pożądany. Obecnie pracują w oddziałach strażackich 4 księża, 3 ziemianie i grono inteligencji zarówno miejskiej jak i wiejskiej.

Sprawdzianem podniesienia się autorytetu organizacji strażackiej w powiecie był urządzony niedawno „Tydzień Strażacki".

Na powiatowych zawodach strażackich zjawiła się niespotkana dotąd liczba osób, które z zainteresowaniem i z całą życzliwością odnosiły się do zebranych oddziałów.

Według najnowszego ustawodawstwa, dotyczącego ochrony przed pożarami, w szczególności według ustawy z dnia 13 marca 1934 r. Dz. U. R. P. Nr. 41, poz. 365 gminy są obowiązane zaopatrzeć straże pożarne miejscowe w sprzęt ratunkowy i środki, konieczne do użycia tego sprzętu, dostarczać potrzebnych dla celów straży pomieszczeń, urządzić sygnalizację i zapewnić dostarczenie wody dla celów akcji ratunkowej, a powiatowe związki samorządowe mają obowiązek utrzymywania organów fachowych dla szkolenia straży pożarnych. Obowiązki te określają art. 25 i 35 wspomnianej ustawy.

Wymienione wyżej obowiązki związków samorządowych znajdują swój wyraz w budżetach. I tak Wydział powiatowy opłaca stałego powiatowego instruktora straży pożarnych, który z ramienia Wydziału powiatowego czuwa nad wyszkoleniem, organizacją i sprawnością straży miejscowych w powiecie, ponadto subwencjonuje biuro oddziału powiatowego straży. Gminy zaś w budżetach swoich przewidują corocznie pewne kwoty na dopłatę do sikawek i innych narzędzi strażackich, przydzielanych przez P. Z. U. W. na ubezpieczenie strażaków na wypadek nieszczęśliwego wypadku i na opłatę specjalnych kursów.

Ponadto zarządy gmin wiejskich przeznaczają również pewną ilość świadczeń w naturze, należnych od ludności, na budowę remiz strażackich

oraz dopomagają strażakom czynną współpracą przy urządzaniu imprez, gdy ci pragną zdobyć fundusze na umundorowanie i prenumeratę gazetki strażackiej.

W chwili bieżącej na 102 miejscowości znajdujących się na terenie powiatu, istnieją 52 oddziały ochotniczych straży pożarnych, które posiadają 48 remiz, 3 motopompy, 64 sikawek ręcznych, 4000 mb. węży, 14 drabin Szczerbowskiego i szereg drobnych narzędzi. Ponadto jeden z oddziałów posiada samochód ciężarowy, drugi zaś otrzymał niedawno od właścicieli większej własności ziemskiej jedną morgę gruntu pod budowę remizy strażackiej i świetlicy oraz na urządzenie boiska do ćwiczeń.

Oprócz oddziałów męskich zorganizowano pięć oddziałów żeńskich samarytańsko-pożarniczych, których komendantki zostały wyszkolone na specjalnych kursach przy poparciu finansowym ze strony samorządów.

Kronika.

Z Komisji Oszczędnościowo-Oddłużeniowej dla Samorządu przy Urzędzie Wojewódzkim w Krakowie.

W dniu 22 grudnia b. r. odbyło się plenarne posiedzenie Komisji Oszczędnościowo-Oddłużeniowej dla Samorządu przy Krakowskim Urzędzie Wojewódzkim, na którym załatwiono wszystkie sprawy związane z oddłużeniem gmin miejskich w trybie art. 18 rozp. oddłuż. t. j. w zakresie zobowiązań prywatno-prawnych.

Posiedzenie poprzedziły rozmowy z wierzycielami przeprowadzone przez członków Komisji i biuro Komisji. Celem tych rozmów było uzgodnienie projektowanych ulg z wierzycielami, Komisja bowiem dążyła do tego, by jak najmniej spraw musiała rozstrzygać decyzją.

Podnieść też należy, że wiele gmin nie czekając na decyzję Komisji ułożyło się bezpośrednio z wierzycielami tak, że postępowanie oddłużeniowe w stosunku do tych gmin mogło być umorzone.

W wyniku tych usiłowań gmin i Komisji większość gmin, co do których wszczęto postępowanie oddłużeniowe, ułożyła się z wierzycielami dobrowolnie, wskutek czego na w/w. posiedzeniu:

1) umorzono postępowanie oddłużeniowe do gmin miejskich, Bochnia, Nowy Targ, Sędziszów, Stary Sącz i Tuchów;
2) odroczono rozpatrzenie planów obsługi długów gmin miejskich: Andrychów, Kęty, Limanowa.

Odroczenie nastąpiło w tym celu, aby dać możność odnośnym gminom sfinalizowania zawartych ugód z wierzycielami — po czym ma nastąpić umorzenie postępowania.

Dla pozostałych gmin w szczególności: Brzeska, Dobczyc, Grybowa, Jasła, Oświęcimia, Tarnowa, Wieliczki i Żywca Komisja zatwierdziła plany obsługi długów, przy czym znaczna ilość ulg objętych planami została uprzednio uzgodniona z wierzycielami.

Zjazd samorządowy w Krynicy Zdroju.

W dniu 17 grudnia b. r. odbył się w sali teatru w Krynicy Zdroju zwołany przez P. Starostę dr Macieja Łacha zjazd działaczy samorządowych, na który przybyło około 700 osób, z terenu gminy miejskiej Krynicy i Muszyny, oraz gminy wiejskiej w Krynicy, Muszynie i Tylicza. Zjazd zaszczycił swoją obecnością P. Wojewoda Krakowski Gnoiński, który przyjął godność honorowego przewodniczącego zjazdu. P. starosta dr Łach omówił cel zwołanego zjazdu, a następnie powołał do prezydium reprezentantów gmin miejskich i wiejskich.

Pierwszy z kolei referat wygłosił P. Władysław Jarosz inspektor sam. gm. na temat samorząd gminy i jego zadania. Referent omówił cel i znaczenie samorządu, oraz istotne wartości nowej ustawy samorządowej, następnie przedstawił zadania gmin, tak dobrowolne jak i ustawowe, podkreślając zwłaszcza obowiązki gmin w zakresie oświaty, utrzymania dróg opieki społecznej, zdrowia publicznego, oraz opieki nad gromadami.

Poza tym referent przedstawił stan finansowy i gospodarczy obecnych gmin w powiecie nowosądeckim, porównując wysokość obciążenia podatkami, wysokość kosztów administracyjnych i stan zadłużenia z b. gminami jednostkowymi. Porównanie wypadło na korzyść obecnych gmin, których działalność na każdym polu jest lepsza i z pożytkiem dla obywateli.

Ponadto referent przedstawił wytyczne gospodarki samorządowej na rok 1937/8, kładąc nacisk na oszczędność, przestrzeganie kredytów i należytą kontrolę. W końcu referent omówił bolączki i niedomagania samorządu gminnego, a mianowicie wyjaśnił potrzebę przywrócenia egzekucji danin samoistnych samorządom, zreferował konieczność kumulacji niektórych podatków, celem łatwiejszego wymiaru i zorientowania płatników o ilości, wysokości i terminach płatności podatków.

P. Wł. Jarosz zakończył swój referat apelem, aby wszyscy samorządowcy wzbudzali pośród obywateli wiarę we własne siły i aby gromadą poszli do pracy przebijając się przez czarne chmury trosk i smutku, a wówczas po wspólnym wysiłku zabłyśnie dla obywateli lepsze jutro!

P. Ludwik Gajewski komisarz ziemski, wygłosił referat p. t. „Przebudowa ustroju rolnego", objaśniając przepisy ustawy o komasacji gruntów i korzyści wynikające ze scalenia gruntów, które ilustrował mapkami.

Referat „Program prac rolnych na najbliższą przyszłość" wygłosił agronom powiatowy P. J. Klimczak. Referent zwrócił uwagę na konieczność pogłębienia oświaty rolniczej, na rozwinięcie hodowli bydła, owiec, drobiu, na pszczelnictwo, sadownictwo i warzywnictwo — mniej zaś na uprawę zbóż, gdyż ta w okolicy górzystej się nie opłaca, natomiast inne działy rolnictwa z uwagi na Krynicę, Żegiestów, Muszynę i Piwniczną mogą być dla tut. gospodarzy więcej celowe i korzystniejsze.

Pan Adam Stefaniak, inspektor szkolny omówił główne wskazania ustawy konstytucyjnej, sprawę organizacji szkolnictwa, oraz konieczność pracy społecznej w terenie, celem uświadomienia społeczeństwa, dokształcania go i ostrzegania przed zgubnymi hasłami wywrotowymi.

Po wygłoszeniu referatów wywiązała się bardzo ożywiona dyskusja, przy czym referenci i Pan Starosta Dr. Łach na wszystkie pytania udzielili wyczerpujących odpowiedzi.

Przed zakończeniem zjazdu P. Wojewoda Krakowski wygłosił dłuższe przemówienie zwracając uwagę na rozwijanie coraz to większej pracy w samorządzie, na należyte traktowanie stron i przestrzeganie najdalej idącej oszczędności przy gospodarce groszem publicznym.

Poruszył również P. Wojewoda sprawę zagospodarowania nieużytków, szanowania lasów, opieki nad dziećmi i szereg innych bardzo ważnych i aktualnych zagadnień samorządowych. W końcu zaznaczył P. Wojewoda, że jakiekolwiek nadużycia nawet najmniejsze muszą być z całą surowością tępione i tylko ludzie o czystych rękach mogą mieć miejsce w samorządzie.

P. Starosta zamykając zjazd wezwał wszystkich działaczy samorządowych do współpracy. Zainteresowanie zjazdem było niezmiernie duże, o czym świadczy fakt, że przybyli nań gospodarzy z najodleglejszych gromad.

Podobne zjazdy samorządowe odbędą się w najbliższej przyszłości w Grzybowie, Nowym Sączu i Starym Sączu.

Zjazdy te mają główny cel propagandy idei samorządowej i spopularyzowanie zadań i wyników pracy, którą samorząd gminny na terenie powiatu wykonuje.

Inspekcje Pana Wojewody Krakowskiego.

W dniu 14 bm. o godzinie 8-mej rano przeprowadził Pan Wojewoda Krakowski Gnoiński inspekcję Urzędu Skarbowego w Nowym Sączu, a następnie Urzędu pocztowego. Potem w towarzystwie Starosty Powiatowego Dr. Łacha i Inspektora Samorządu gminnego Władysława Jarosza dokonał P. Wojewoda lustracji Urzędów gminnych i Posterunków P. P. w gminie Łącko, Podegrodzie, Chełmiec Polski, Nowy Sącz, Nawojowa i Łabowa. W czasie objazdu zbadał P. Wojewoda stan budynków szkolnych, interesował się sprawą dożywiania dzieci, rozdając na pamiątkę zeszyty. W szkole w Łącku wręczył P. Wojewoda Kierownikowi szkoły pewną kwotę na kupno ubrańka dla dwojga najbiedniejszych dzieci. W czasie podróży zwiedził P. Wojewoda fabrykę mebli giętych w Jazowsku, interesując się stanem pracy i wysokością płac robotników. Delegacje ludności w poszczególnych miejscowościach przyjmował P. Wojewoda osobiście, i na miejscu wydawał stosowne zarządzenia. Poprzednio t. j. 5 i 7 bm. przeprowadził Pan Wojewoda inspekcję Urzędu gminnego w Muszynie i Tyliczu.

Przegląd ustaw, rozporządzeń, zarządzeń, okólników i wyroków N. T. A.

Ulgi w opłatach od pojazdów mechanicznych na rzecz Państwowego Funduszu Drogowego.

W Dz. U. R. P. Nr. 89, poz. 619 zostało ogłoszone rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 23 listopada 1936 r. w sprawie ulg w opłatach od pojazdów mechanicznych na rzecz Państwowego Funduszu Drogowego.

Rozporządzenie zwalnia nowe pojazdy mechaniczne ciężarowe i traktory zarejestrowane po raz pierwszy po wejściu w życie tego rozporządzenia oraz przyczepki do tych pojazdów na przeciąg jednego roku od opłat na rzecz Państwowego Funduszu Drogowego.

Komisja kwalifikacyjna dla osób kierujących robotami budowlan. i sporządzających projekty „tych robót.

W Dz. U. R. P. Nr. 89, poz. 622 zostało ogłoszone rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 19 listopada 1936 o komisji kwalifikacyjnej do stwierdzania praktycznej umiejętności fachowej osób uprawnionych do kierowania robotami budowlanymi i sporządzania projektów tych robót.

Rozporządzenie podaje skład komisji, następnie tok postępowania, a więc osoby zainteresowane winny wnosić podania do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych za pośrednictwem właściwego wojewody (w Warszawie Komisarza Rządu na m. st. Warszawę). Rozporządzenie postanawia, jakie załączniki należy dołączyć do podania, określa wysokość taksy (120 zł.). Egzamin polega na wykonaniu pracy pisemnej bądź rysunkowej oraz ustnej obronie tej pracy.

Izby rozrachunkowe.

W Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 627 zostało ogłoszone rozporządzenie Ministra Skarbu z 25 listopada 1936 r. o izbach rozrachunkowych.

Rozporządzenie postanawia, że izby rozrachunkowe przy oddziałach Banku Polskiego uznaje się za izby rozrachunkowe w rozumieniu prawa wekslowego i czekowego.

W sprawie zabezpieczenia na wypadek bezrobocia.

W Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 628 zostało ogłoszone rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej z dn. 26 listopada 1936 r. o czasowym zmniejszeniu liczby dni pracy uważanych za tydzień podlegania obowiązkowi zabezpieczenia na wypadek bezrobocia, w odniesieniu do niektórych kategorii robotników sezonowych.

Obowiązek zawierania umów na piśmie o najem mieszkań w budynkach samorządowych i o dzierżawę gruntów samorządowych.

W Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Nr. 32 został ogłoszony okólnik Nr. 83 Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z 3 listopada 1936 (Nr. SS. 59—948-2), który zwraca uwagę, że tak umowy o najem mieszkań w budynkach samorządowych jak też o dzierżawę gruntów samorządowych winny być zawierane zawsze na piśmie przy przestrzeganiu wymogów formalnych, przewidzianych w ust. (6) art. 46 ustawy z 23 marca 1933 r. o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorialnego.

O gospodarce finansowo-budżetowej.

W Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Nr. 35 został ogłoszony okólnik Nr. 90 Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 9 grudnia 1936 r. o gospodarce finansowo-budżetowej i ustaleniu preliminarzy budżetowych związków samorządowych na r. 1937/38. Okólnik ten przedrukowujemy w całości w niniejszym numerze „Przeglądu Samorządowego".

Przewodnictwo na posiedzeniach komisyj i rady miejskiej w sprawach emerytalnych przełożonych gmin.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w piśmie z dn. 19. X. 1936 r. Nr. SS. 7/24-1 wyjaśniło, że przy załatwianiu spraw emerytalnych osoba zainteresowana nie może brać udziału w obradach. Jeżeli jednocześnie załatwiane są sprawy emerytalne np. wszystkich zawodowych członków magistratu, to należy oddać przewodnictwo radnemu wybranemu *ad hoc* w tym celu. Wyjaśnienia te dotyczą i posiedzeń komisyj i rady, gdzie również kolejne przewodniczenie przez wzajemnie zainteresowanych sprawą przełożonego i jego zastępcę jest prawnie niedopuszczalne. (Samorząd Miejski Nr. 23/36).

Dodatek mieszkaniowy dla nauczyciela na urlopie bezpłatnym.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych pismem z 23. X. 1936 r. Nr. SS. 53/61-2 wyjaśniło, że nauczyciel publicznej szkoły powszechnej, pozostający na bezpłatnym urlopie i w stanie poza służbowym nie ma prawa do dodatku mieszkaniowego z funduszów gminy (Samorząd Miejski Nr. 23/36).

Dochodzenie przez gminy opłat za informacje adresowe.

Sąd Najwyższy w orzeczeniu z 3. IV. 1936 r. Nr. C. I. 2057/35 orzekł, że opłaty pobierane za informacje, udzielane przez biura adresowe gmin, są oparte na stosunku publiczno-prawnym gminy do petenta i mają na celu umożliwienie gminom wykonanie ich publiczno-prawnego obowiązku z zakresu kontroli ruchu i ewidencji ludności, dochodzenie przeto należności z tytułu tych opłat w drodze procesu cywilnego nie może mieć miejsca. (Samorząd Miejski Nr. 23/36).

Zatrudnianie czasowe pracownika.

Sąd Najwyższy orzeczeniem z dnia 30 marca 1936 r. Nr. C. II. 2794/35 orzekł, że wielokrotne powoływanie tej samej osoby na czas określony do pracy np. na czas choroby lub urlopu innego pracownika, powtarzające się co pewien czas, nie jest zawarciem umowy, zobowiązującej pracodawcę do stałego zatrudniania tej osoby w okresach powtarzania się owej pracy. Do zaprzestania kontynuowania tego rodzaju stosunku z pracownikiem nie potrzeba wypowiedzenia ze strony pracodawcy (Samorząd Miejski Nr. 23/36 r.).

Moc obowiązująca statutu podatkowego.

N. T. A. w wyroku z 13 listopada 1936 r. l. rej. 9754/33 orzekł, że statut podatkowy związku samorządowego nie podany do publicznej wiadomości w sposób uchwalony przez organ stanowiący, nie ma mocy obowiązującej. (Samorząd Nr. 48/36).

Wysokość opłat kanalizacyjnych.

N. T. A. w wyroku z 4 listopada 1936 r. L. rej. 4595/35 orzekł, że z samej istoty opłat za korzystanie z gminnych urządzeń kanalizacyjnych w myśl art. 410, p. 9 rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym, Dz. U. poz. 202, wynika, że nie mogą one być pobierane w dowolnej wysokości. (Samorząd Miejski Nr. 50/36 r.).

Inwalidzi wojenni nie są zwolnieni od świadczeń w naturze.

Urząd Wojewódzki pismem okólnym z dnia 4 listopada 1936 r. Nr. SF.-6-10/36 wyjaśnił, że ani ustawodawstwo inwalidzkie, ani obowiązująca już ustawa z 26 marca 1935 r. o świadczeniach w naturze na niektóre cele publiczne (Dz. U. Nr. 27, poz. 204), nie zawierają żadnych wyjątków ani zwolnień inwalidów wojennych w tej dziedzinie. Jak wynika z brzmienia art. 3, 4, 6, 10 wymienionej ustawy:

a) podstawą określenia obowiązku świadczeń w naturze jest podatek od nieruchomości, podatek przemysłowy, gminny podatek wyrównawczy i podatek dochodowy (ten ostatni w miastach) opłacany przez osoby fizyczne lub prawne w gminach wiejskich i miastach niewydzielonych z pow. zw. sam.,

b) ograniczenia obowiązku wymien. świadczeń są wyraźnie określone w art. 4 ustawy, który nie zawiera żadnych wyjątków dla inwalidów wojennych,

c) zamiast dostarczenia robocizny, można (wg. art. 6) uiścić w gotówce, równowartość pieniężną, obliczoną według norm, ustalonych zgodnie z art. 9 ustawy. *D.*

Okólnik Nr. 90 z dnia 9 grudnia 1936 r. o gospodarce finansowo-budżetowej i ustaleniu preliminarzy budżetowych związków samorządowych na r. 1937/38.

(Nr. SF. 11-15-17).

Do

PP. Wojewodów (z wyjątkiem śląskiego), Starostów Krajowych w Poznaniu i Toruniu, Przewodniczących Wydziałów Powiatowych i Prezydentów Miast.

Cechą charakterystyczną obecnej polityki budżetowej Państwa jest osiągnięcie pełnej równowagi wydatków i dochodów oraz przeznaczenie większych sum na wydatki inwestycyjne celem ożywienia życia gospodarczego. Tym podstawowym tendencjom polityki budżetowej Rządu winno być również podporządkowane ustalenie zamierzeń budżetowych przez związki samorządowe.

Mając powyższe na uwadze i w związku z prowadzonymi obecnie pracami nad ustaleniem preliminarzy budżetowych związków samorządowych na r. 1937/38 udzielam w porozumieniu z Panem Ministrem Skarbu związkom samorządowym i podlegającym mi władzom nadzorczym nad samorządem następujących wskazówek co do ustalania i zatwierdzania zamierzeń budżetowych związków samorządowych oraz zasad jakimi związki te winny kierować się w gospodarce finansowo-budżetowej.

1. Przy ustalaniu zamierzeń budżetowych należy jak najściślej przestrzegać zasady realności przewidywań zarówno w dochodach, jak i wydatkach. Przewidywania z tytułu dodatków komunalnych do podatków państwowych i udziałów w tych podatkach winny być ściśle uzgadniane z władzami skarbowymi.

2. W wyniku zaznaczającej się w życiu gospodarczym poprawy koniunktury spodziewać się można w okresie budżetowym 1937/38 wpływów nieco wyższych niż osiągnięte w wykonaniu za okres 1935/36. Podstawą do zużycia tych nadwyżek powinien być starannie przemyślany i dostosowany do realnych możliwości finansowych plan gospodarczy. Nadwyżki te — o ile możności — winny być zużywane na finansowanie inwestycyj, bądź to pod postacią wydatków na obsługę pożyczek, zaciąganych na inwestycje, bądź też pod postacią bezpośredniego wydatku inwestycyjnego.

Budżety związków samorządowych winny być bardziej gospodarczo uaktywnione, pod czym rozumiem zwiększenie wydatków na cele inwestycyjne a przede wszystkim na niezbędną renowację istniejących urządzeń i przedsiębiorstw. Natomiast nie należy podwyższać wydatków o charakterze ogólno-administracyjnym, a zwłaszcza osobowym.

Podejmowanie nowych inwestycyj winno być zawczasu poprzedzone dokładnym ich przygotowaniem pod względem technicznym, kalkulacyjnym i organizacyjnym. W tym względzie zalecam Zarządom Miejskim korzystanie w jak najszerszym stopniu z poradnictwa technicznego Związku Miast Polskich.

3. Przeprowadzone — kosztem znacznych ofiar i ustępstw ze strony Skarbu Państwa, innych instytucyj publicznych i osób prywatnych — oddłużenie związków samorządowych wkłada na oddłu-

żone związki bezwzględny obowiązek skrupulatnego wykonywania ustalonych planów obsługi długów. Zarazem przeprowadzona akcja oddłużeniowa powinna położyć na zawsze kres wszelkiemu nieoględnemu zadłużaniu się związków samorządowych. Dotrzymywanie przyjętych zobowiązań, terminów płatności, warunków zawartych umów jest podstawowym elementem odbudowy zaufania do związków samorządowych na rynku kredytowym i warunkiem możności wykorzystania na cele inwestycyjne związków samorządowych zarysowującej się pomyślniejszej koniunktury gospodarczej.

W wypadkach nienależytego wykonywania przez związki samorządowe planu obsługi długów ustalonego w wyniku postępowania oddłużeniowego, właściwe władze nadzorcze winny zastosować rygory przewidziane w art. 25 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. w brzmieniu dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 listopada 1935 r. (Dz. U. R. P. Nr. 82, poz. 506). Należy również zwrócić uwagę przy zatwierdzaniu budżetów na zalecenia oszczędnościowe ustalone w stosunku do wydatków zwyczajnych przez Centralną i Wojewódzkie Komisje oszczędnościowo-oddłużeniowe.

Specjalną uwagę przy rozpatrywaniu i zatwierdzaniu budżetów powinny poświęcić władze nadzorcze budżetom związków samorządowych o stwierdzonej w czasie akcji oddłużeniowej niesamowystarczalności strukturalnej. Winny być ponownie zbadane przyczyny tej niesamowystarczalności oraz rozważone możliwości jej usunięcia czy to przez reorganizację administracji, czy też przez zmianę granic administracyjnych związku. Poza tym należy ustalić formę i wysokość ewentualnej pomocy z zewnątrz, wystarczającej do zrównoważenia wydatków i dochodów niesamowystarczalnego związku. W szczególności zwracam uwagę, iż do pokrycia niedoborów gmin wiejskich powołane są przede wszystkim powiatowe związki samorządowe.

4. Dekret z dnia 3 listopada 1936 r. o powszechnych ulgach oddłużeniowych dla gmin wiejskich (Dz. U. R. P. Nr. 84, poz. 584) nakłada na wydziały powiatowe obowiązek ustalenia terminów płatności oraz wysokości rat w spłacie zadłużenia objętego powyższym dekretem. Wskazanem jest, aby wydziały powiatowe akcję tę przeprowadziły w bezpośrednim porozumieniu z kierownikami zainteresowanych urzędów oraz instytucyj lokalnych, a mianowicie: w stosunku do należności Skarbu Państwa — z naczelnikami urzędów skarbowych, w stosunku do należności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych — z dyrektorami Ubezpieczalni, w stosunku do należności Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych — z powiatowymi inspektorami wymienionego Zakładu.

Niezależnie od indywidualnego oddłużania gmin wiejskich przed wojewódzkimi komisjami oszczędnościowo-oddłużeniowymi, względnie przed Centralną Komisję Oszczędnościowo-Oddłużeniową — należy przeprowadzić przy okazji zatwierdzania budżetów uporządkowanie zadłużenia we wszystkich gminach posiadających jakiekolwiek zadłużenie, ustalając ściśle wysokość zadłużenia i sposoby jego jednorazowej, bądź stopniowej likwidacji przez sporządzanie odpowiednich planów spłat. We wszystkich wypadkach należy dążyć do likwidacji zobowiązań gmin wiejskich wobec powiatowego związku samorządowego, jego szpitali, przedsiębiorstw i innych zakładów. W sprawie indywidualnego oddłużenia gmin wiejskich, posiadających bardzo wysokie lub specjalnie uciążliwe zobowiązania Centralna Komisja Oszczędnościowo-Oddłużeniowa wyda w najbliższym czasie za pośrednictwem wojewódzkich komisyj oszczędnościowo-oddłużeniowych odpowiednie instrukcje.

5. W związku z korzystaniem przez związki samorządowe z kredytów Funduszu Pracy i z rozpowszechnieniem się na tym tle pewnych błędnych mniemań i praktyk, podkreślam, iż zadaniem Funduszu Pracy — jeżeli chodzi o teren samorządu terytorialnego — jest udzielenie związkom samorządowym pomocy finansowo-kredytowej w celu stworzenia możliwości zatrudnienia większej liczby bezrobotnych, nie zaś finansowanie inwestycyj samorządowych jako takich. Sumy dostarczane przez Fundusz Pracy winny być wykorzystywane zgodnie z ich przeznaczeniem oraz celowością gospodarczą i przyczyniać się powinny do znacznego zwiększenia zatrudnienia bezrobotnych. Tymczasem przeprowadzone w roku bieżącym lustracje przez organa Funduszu Pracy ujawniły niewłaściwe zużywanie przez niektóre związki samorządowe sum dostarczanych przez Fundusz Pracy, jak np. wypłacanie z tych sum dodatkowych wynagrodzeń dla pracowników, wynagrodzeń personelu stałego, pokrywanie wydatków kancelaryjnych i t. p. Ponadto stwierdzonym zostało, iż roboty prowadzone przez związki samorządowe z kredytów Funduszu Pracy często stały na bardzo niskim poziomie technicznym.

Celem wydatnego zwiększenia liczby zatrudnionych proszę PP. Wojewodów i PP. Przewodniczących Wydziałów Powiatowych o zarządzenie i dopilnowanie:

a) aby związki samorządowe przy podejmowaniu inwestycyj nie liczyły wyłącznie na pomoc Funduszu Pracy, ale starały się przeznaczyć na ten cel w budżetach możliwie znaczne sumy z innych źródeł, a w ich liczbie również z własnych dochodów zwyczajnych; chodziło by o zarezerwowanie w budżetach odpowiednich kredytów na pokrycie wydatków, związanych z robotami, prowadzonymi przy pomocy finansowej Funduszu Pracy, a mianowicie wydatków na materiały, świadczenia socjalne, projekty i ewentualne kierownictwo techniczne oraz wydatków biurowo-kancelaryjnych;

b) aby związki samorządowe przestrzegały rygorystycznie zużycia sum uzyskanych z Funduszu Pracy zgodnie z ich przeznaczeniem.

6. Wobec nie ustalenia jeszcze przez Radę Związku Rewizyjnego Samorządu Terytorialnego wysokości składki na rok 1936/37, należy tymczasowo zapreliminować w budżecie na rok 1937/38 taką samą kwotę złotych, jaka była ustalona w budżecie na rok 1936/37. W wypadku niezapreliminowania lub zapreliminowania składki na Związek Rewizyjny Samorządu Terytorialnego w wysokości niedostatecznej, władze nadzorcze przy zatwierdzaniu budżetów winny zastrzegać zamieszczenie lub odpowiednie uzupełnienie kredytu na opłacenie omawianej składki. Ponadto w wypadku zalegania przez związek samorządowy z uiszczeniem składki na Związek Rewizyjny Samorządu Terytorialnego za 1935/36 rok, władza nadzorcza winna zastrzec zamieszczenie kredytu na pokrycie tej zaległości, o ile wydatek ten nie podlega pokryciu z budżetu okresu 1936/37. W związku z tym Związek Rewizyjny Samorządu Terytorialnego nadeśle Panom Wojewodom wyczerpujący wykaz zaległości z okresu 1935/36.

7. Traktując podniesienie stanu dróg w Polsce jako sprawę pierwszorzędnego znaczenia w ogóle, a w szczególności w zakresie rozbudowy dróg gminnych, łączących siedziby urzędów gminnych z traktami bitymi, udzielę w najbliższym czasie w tej sprawie odpowiednich wskazówek specjalnym okólnikiem.

Już jednak przy niniejszej sposobności zaznaczam, iż uważam za konieczne, aby przy opracowywaniu programu robót drogowych przez zarządy gmin wiejskich i wydziały powiatowe na r. 1937/38 były, w miarę możności, uwzględnione drogi o nawierzchni trwałej, mające stanowić połączenia siedzib urzędów gminnych z traktami bitymi. Dla budowy tych dróg należy w jak najszerszej mierze wykorzystać świadczenia w naturze na podstawie ustawy z dnia 26 marca 1935 r. (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 204), jak również zużytkować kamień narzutowy, zbierany po polach w myśl wskazówek, zawartych w okólniku z dnia 29 września r. b. Nr. 75 (Dz. Urz. Min. Spraw Wewn. Nr. 27, poz. 192).

Jeżeli chodzi o poprawę stanu dróg w miastach wydzielonych z powiatowych związków samorządowych, to wniesiony do Sejmu projekt ustawy o budowie i utrzymaniu dróg publicznych — w odróżnieniu od dotychczas obowiązującej ustawy w tym zakresie — przewiduje nowe uprawnienie dla tego rodzaju miast, a mianowicie do poboru samorządowego podatku drogowego. Uprawnienie to będzie miało znaczenie zwłaszcza dla tych miast, na obszarze których znajduje się większa ilość nowowzniesionych budowli, bądź też które pobierają dodatek do państwowego podatku od nieruchomości w niewielkiej wysokości. Część wydatków drogowych zatem i to zarówno na utrzymanie, jak i na budowę tudzież renowację ulic w miastach wydzielonych, będzie mogła znaleźć pokrycie w tym nowym źródle podatkowym.

8. Wobec powyższego znaczenia oświaty przedszkolnej dla fizycznego i psychicznego wychowania młodego pokolenia wskazanym jest utrzymanie przez związki samorządowe dotychczasowej liczby przedszkoli oraz — o ile pozwala na to równowaga budżetowa — zakładanie nowych przedszkoli nie tylko w stosunku do wzrostu liczby dzieci w wieku przedszkolnym, ale i istotnych potrzeb życia kulturalnego.

9. W związku z podejmowaną przez władze szkolne akcją elementarnego kształcenia i dokształcania młodzieży przedpoborowej i poborowej organa samorządu gminnego i gromadzkiego winny współdziałać z władzami szkolnymi w kierunku zapewnienia frekwencji na kursach dla przedpoborowych, którzy przeszkolenia potrzebują, bez użycia jednakowoż jakichkolwiek środków o charakterze przymusu. Współudział ten winien wyrazić się również w zapreliminowaniu przez gminy lub powiatowe związki samorządowe — po porozumieniu z władzami szkolnymi — specjalnych kwot na wydatki rzeczowe, związane z kursami dla młodzieży przedpoborowej (światło, dodatkowy opał i t. p.); dla orientacji można przyjąć kwotę roczną 30 do 50 zł. na jeden komplet nauczania. Ponadto przedstawiciele związków samorządowych winni brać udział w specjalnych komisjach kształcenia młodzieży przedpoborowej, które będą powoływane przy władzach szkolnych okręgowych i obwodowych.

10. Sprawa pokrywania wydatków na szkoły dokształcająco zawodowe zostanie w niedługim

czasie uregulowana w drodze ustawodawczej. Do czasu ustawowego uregulowania tej sprawy — ze względu na doniosłe z punktu widzenia kulturalnego i gospodarczego znaczenie dokształcania zawodowego — zalecam, aby związki samorządowe utrzymały w budżetach dotychczasowe pozycje na wymienione szkoły oraz nie zalegały z wypłatą ponoszonych z tego tytułu wydatków.

11. Względy na poprawę stanu zdrowia ludności wymagają, aby powiatowe związki samorządowe dążyły do zwiększenia liczby lekarzy rejonowych, którzy mogliby skutecznie przyczyniać się do wykrywania wypadków zachorowań na choroby zakaźne. Lekarzom rejonowym (okręgowym) należało by powierzyć wykonywanie również innych obowiązków lekarskich, objętych zadaniami związków samorządowych, jak nadzór na stanem higieny dziatwy szkolnej oraz stanem sanitarnym szkół powszechnych, leczenie ubogich chorych, nadzór sanitarny nad osiedlami, prowadzenie propagandy higieny, zwalczanie chorób społecznych oraz prowadzenie ośrodków zdrowia lub przychodni. Tak pomyślana instytucja lekarzy okręgowych nie powinna by spowodować podwyższenia kosztów wykonywania obowiązków związków samorządowych, a nawet przyczynić się do ich obniżenia.

Zarazem podkreślam celowość zamieszczenia w budżetach związków samorządowych na rok 1936/37 dostatecznych kredytów na pomoc położniczą, zwłaszcza na terenie wsi, oraz — jeżeli chodzi o związki samorządowe, posiadające własne szpitale — wydatnego obniżenia opłat szpitalnych za leczenie chorych na choroby zakaźne.

Ponadto celem poprawy stanu zdrowotnego ludności zalecam — o ile pozwala na to równowaga budżetowa — zamieszczanie przez związki samorządowe w wydatkach budżetowych odpowiednich kwot na prowadzenie kąpielisk, zwłaszcza w wypadkach udzielania na ten cel pomocy finansowej ze strony Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

12. Przywiązując wielką wagę do budowy studzien publicznych, zalecam, by w tych związkach samorządowych, w których nie przystąpiono do realizacji zakreślonego w swoim czasie 5-cio-letniego planu budowy studzien, były na okres 1937/8 przewidziane i w tymże okresie wykonane prace, które miały być wykonane w ciągu 2-ch pierwszych okresów budżetowych. Plan budowy studzien, zarówno w związkach samorządowych, które realizację tego planu rozpoczęły w okresie 1936/7, jak i w tych związkach samorządowych, które inwestycji tej nie podjęły, powinien być dostosowany do ogólnego czteroletniego planu inwestycyj samorządowych.

13. W związku ze wskazówką, zamieszczoną w okólniku Nr. 125 z dnia 13 grudnia 1933 r. (Dz. Urz. Min. Spraw Wewn. Nr. 21, poz. 293) co do wynagradzania organów badania zwierząt rzeźnych i mięsa, wyjaśniam, iż w tych wypadkach, gdzie zbyt mała dochodowość obwodu urzędowego badania nie daje możności ustalenia wynagrodzenia miesięcznego, Urząd Wojewódzki może wyrazić zgodę, aby w budżecie odnośnego związku samorządowego preliminowano zamiast stałego uposażenia dla organów urzędowego badania wynagrodzenie od każdego badanego zwierzęcia.

14. Zwracam uwagę na szczególne uwzględnianie przez związki samorządowe w granicach równowagi budżetowej odpowiednich kredytów na kolonie lecznicze dla dzieci, kolonie i półkolonie letnie, dożywianie dzieci, opiekę zleconą w rodzinach zastępczych i opiekę domową oraz ogródki jordanowskie.

15. Za pożądane i bardzo celowe uznaję popieranie przez związki samorządowe kas bezprocentowych, jako formy samopomocy społecznej, ułatwiającej powstawanie drobnych własnych warsztatów pracy bez uciekania się do opieki społecznej. Związki samorządowe mogą przewidywać odpowiednie kwoty na kapitały zakładowe dla nowotworzonych kas.

16. W związku z wypadkami nadmiernego ograniczania, a nawet skreślania bądź niewykonywania kredytów na dotacje dla ochotniczych straży pożarnych i na utrzymanie instruktorów pożarniczych — podkreślam, iż wymienione wydatki wynikają z obowiązków ustawowych gmin przewidzianych w art. 25 i 35 ustawy z dnia 13 marca 1934 roku (Dz. U. R. P. Nr. 41, poz. 365) i powinny być w budżetach gmin zamieszczone. W szczególności zwracam uwagę na potrzebę udzielania przez związki samorządowe zasiłków na zaopatrzenie straży pożarnych w sprzęt oraz na organizację obrony przeciwpożarowej.

17. W zakresie wydatków o charakterze subwencyjnym w dalszym ciągu podtrzymuję wskazówki zamieszczone w okólnikach Nr. 8 z dnia 8. II. 1935 r. i Nr. 1 z dnia 2. I. 1936 r. z tym uzupełnieniem, iż poza instytucjami wymienionymi w tych okólnikach — związki samorządowe w granicach równowagi budżetowej mogą subwencjonować Polski Związek Zachodni oraz przystępować na członków do Ligi Drogowej i Związków Propagandy Turystycznej.

18. Dekretem z dnia 3 grudnia 1935 r. (Dz. U.

R. P. Nr. 88, poz. 544) uchylone zostało prawo związków samorządowych do poboru opłat postojowych na drogach i placach publicznych. Nie dotyczy to jednak poboru opłat za korzystanie z rynków w celach sprzedaży. Tego rodzaju opłaty nie są opłatami „postojowymi", gdyż o ich poborze decyduje fakt korzystania z placu publicznego w celach sprzedaży. Opłaty te nie mogą być pobierane od sprzedaży artykułów żywności przez producentów rolnych (art. 30 ustawy z dnia 11. VIII. 1923 r. Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr. 62, poz. 454), a natomiast mogą być pobierane od handlujących i przekupniów. W związku z tym przy sposobności zatwierdzania budżetów, władze nadzorcze winny wpływać w kierunku wykorzystywania tego źródła dochodowego przez zarządy miejskie.

19. Wysokość opłat za korzystanie z urządzeń i przedsiębiorstw samorządowych — zgodnie z dotychczasowymi zaleceniami — powinna być dostosowana do zdolności płatniczej osób zainteresowanych, w przeciwnym bowiem razie wysokość opłat wpływa hamująco na rozwój przedsiębiorstw. Dotyczy to zwłaszcza opłat za korzystanie i przyłączenie do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, oraz obniżenia opłat targowych i rzeźnianych. Wskazanym jest, by plany obniżenia opłat targowych i rzeźnianych, szczególnie w większych miastach, które rozłożone zostały na okresy kilkuletnie, zostały w roku budżetowym 1937/38 w miarę możności zrealizowane w takim stopniu, aby termin doprowadzenia tych opłat do wskazanej nieprzekraczalnej normy został dochowany.

20. Specjalny okólnik omówi sprawę podziału dodatków komunalnych do podatku gruntowego pomiędzy poszczególne rodzaje związków samorządowych. Ustalone w tej dziedzinie normy nie zmieniają dotychczasowych uprawnień związków samorządowych co do poboru wymienionych dodatków. Wykorzystywanie przez związki samorządowe uprawnienia do poboru dodatków komunalnych do podatku gruntowego powyżej 50% podatku państwowego (art. 14 ust. (2) ustawy z dnia 15. VI. 1923 r. Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 505 w brzmieniu dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 4 listopada 1936 r. Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 593) uważam za dopuszczalne o tyle, o ile jest to konieczne dla zrównoważenia wydatków i dochodów budżetowych.

Przelanie uprawnień Ministra Spraw Wewnętrznych na wojewodów co do zatwierdzania podwyżki ponad 50% przewidzianej w § 120 lit. f rozporządzenia z dnia 23 listopada 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 113, poz. 937), w brzmieniu § 1 pkt. 17 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 18-go maja 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 46, poz. 400), pozostaje w mocy i w odniesieniu do nowego brzmienia art. 14 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 4 listopada 1936 r.

21. Dodatki do podatków państwowych od spożycia, zużycia względnie produkcji na okres budżetowy 1937/38 — biorąc pod uwagę wpływy za 1936 rok i opierając się na danych z powszechnego spisu ludności z 1931 r. — należy preliminować w takiej samej wysokości, jak w roku 1936/7 t. j. na 1 mieszkańca miasta — 55 gr., na 1 mieszkańca powiatowego związku samorządowego z wyłączeniem ludności miast — 25,2 gr. i na 1 mieszkańca gminy wiejskiej 8,4 gr.

Analogicznie dodatki do scalonego podatku przemysłowego należy preliminować na 1 mieszkańca miasta — 11,4 gr., na 1 mieszkańca powiatowego związku samorządowego z wyłączeniem ludności miast — 5,1 gr. i na 1 mieszkańca gminy wiejskiej — 1,7 gr.

22. Ze względu na społeczny charakter schronisk turystycznych zalecam związkom samorządowym, pobierającym podatek od plakatów i szyldów, zwalnianie od tego podatku szyldów, napisów i plakatów, umieszczanych na wymienionych schroniskach, a stwierdzających charakter schroniska, bądź zawierających szczegóły informacyjne dotyczące szlaków turystycznych. Władze nadzorcze winny oddziaływać na związki samorządowe w kierunku realizacji powyższego zalecenia bądź przy sposobności zatwierdzenia budżetów bądź przy sposobności zatwierdzenia statutu omawianego podatku.

23. Maksymalne normy podatku komunalnego od prawa polowania, zamieszczone w § 94 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 23 listopada 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 113, poz. 937), ustalone zostały przed 12 laty (rozporządzeniem Min. Spraw Wewn. z dnia 4. VIII. 1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 78, poz. 759), gdy czynsze za dzierżawę terenów łowieckich, wartość tych terenów i ceny zwierzyny łownej były znacznie wyższe niż obecnie.

Omawiane normy podatku od prawa polowania nie odpowiadają zatem obecnym warunkom ekonomicznym i nadal nie powinny być w całości wykorzystywane. Z tych względów wskazanym jest, by wydziały powiatowe, bądź przy zatwierdzaniu nowych statutów podatku komunalnego od prawa polowania, bądź przy sposobności zatwierdzania budżetów, zastrzegały obniżenie stawek wymienionego podatku do takiego poziomu, aby podatek ten nie przekraczał w strefie I — 10 gr. na ha,

w strefie II — 5 gr. na ha i w strefie III — 2 gr. na ha oraz w strefie IV — dotychczasowej stawki 1/8 gr. na ha.

24. Stwierdzonym zostało, że dotychczasowe różnice w stawkach podatku wyrównawczego, istniejące między województwami południowymi i zachodnimi, a województwami centralnymi i wschodnimi straciły w znacznym stopniu swoje uzasadnienie oraz, że zachowanie dotychczasowej granicy wysokości podatku wyrównawczego w województwach południowych oraz poznańskim i pomorskim jest nadal niemożliwe jako niedostateczne dla utrzymania równowagi przeważnej liczby gmin wiejskich na tych obszarach. W związku z tym wniesiony został do Sejmu projekt nowej ustawy o samoistnym podatku wyrównawczym, podnoszący górną granicę podatku wyrównawczego w województwach południowych, oraz poznańskim i pomorskim do sumy, stanowiącej iloczyn ilości na gruntów opodatkowanych w danej gminie przez mnożnik 0,75 bądź przez mnożnik 1,00 w tych wypadkach, w których gmina wiejska, mimo wyczerpania wszystkich źródeł dochodowych i wykorzystania podatku wyrównawczego przy mnożniku 0,75 nie jest w stanie pokryć swych wydatków budżetowych. Ponieważ wszelkie dane przemawiają za tym, iż powyższy projekt zostanie przez Ciała Prawodawcze uchwalony oraz z uwagi, iż bez wykorzystania podatku wyrównawczego w zaprojektowanych granicach, normalna gospodarka wielu gmin wiejskich w województwach południowych i zachodnich nie byłaby możliwą, w porozumieniu z Panem Ministrem Skarbu, wyrażam zgodę, aby gminy te zapreliminowały podatek wyrównawczy przy wykorzystaniu, w miarę potrzeby, zaprojektowanych podwyższonych granic wysokości tego podatku.

25. Podatek inwestycyjny może być pobierany przez związki samorządowe w wypadkach wskazanych w § 101 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 23 listopada 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 113, poz. 937).

Jeżeli chodzi o część podatku inwestycyjnego, pobieranego w postaci dodatków do podatków państwowych — to wobec okresu wymiaru podatków państwowych pokrywającego się z rokiem kalendarzowym, a nie budżetowym — organa samorządowe w statutach o poborze podatku inwestycyjnego winny wyraźnie określić rok kalendarzowy, za który ma być pobrana część podatku inwestycyjnego, przypadająca na płatników odnośnych podatków państwowych.

26. Miasta i gminy wiejskie, utrzymujące i wydzierżawiające targowiska, obowiązane są w budżetach targowisk zamieścić kwotę stanowiącą 3% przewidzianych wpływów z opłat targowych na utrzymanie okręgowych targowiskowych komisyj nadzorczych. W budżetach tych należy zamieścić również kredyt na opłacenie udziału w kosztach utrzymania wymienionych komisyj za r. 1936/37, o ile wydatek ten nie podlega pokryciu z budżetu 1936/37. Za opłaty targowe służące jako podstawa obliczenia udziału na rzecz okręgowych komisyj targowiskowych należy — zarówno w r. 1936/37, jak i w latach następnych — przyjmować opłaty targowe, odpowiadające definicji, jaka ustaloną zostanie w mającym się ukazać w czasie najbliższym zarządzeniu Ministra Przemysłu i Handlu.

Wpłaty z tego tytułu winny być uskuteczniane co kwartał.

Poza tym związki samorządowe w zakresie targowisk winny wprowadzić w życie przepisy dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27. X. 1933 r. o uregulowaniu obrotu zwierzętami rzeźnymi i mięsem, zwłaszcza dotyczące wydzielenia budżetów targowisk z ogólnego budżetu administracyjnego, lub budżetów przedsiębiorstw, co nie wszędzie ma miejsce mimo ustawowego obowiązku.

27. W objaśnieniach do budżetowych pozycyj dochodowych z tytułu dodatków komunalnych do podatków państwowych i samoistnych podatków komunalnych — między innymi — należy wskazywać stawki odnośnych danin. Dane te są niezbędne dla orientowania się w wykorzystywaniu przez związki samorządowe źródeł podatkowych.

28. Przy rozpatrywaniu i zatwierdzaniu preliminarzy budżetowych związków samorządowych władze nadzorcze winny mieć przede wszystkim na uwadze, aby zatwierdzane budżety:

a) czyniły zadość wymaganiom realności dochodów i wydatków (niedopuszczalność budżetów dodatkowych z racji nierealnie preliminowanych wydatków),

b) obejmowały wydatki wynikające z ustawowych obowiązków związków samorządowych,

c) uwzględniały z zachowaniem zasady równowagi budżetowej wskazówki i zalecenia zawarte w niniejszym okólniku.

Ponadto zwracam uwagę, aby władze nadzorcze przy zatwierdzaniu budżetów związków samorządowych przestrzegały zasad, wyrażonych w okólniku Nr. 48 z dnia 25 lutego 1927 r. (Zb. Zarz. Min. Spraw Wewn. str. 1342).

29. Nadzór władz nadzorczych nad gospodarką finansowo-budżetową związków samorządowych nie powinien ograniczać się do momentu za-

twierdzania preliminarzy budżetowych. Nadzór ten winien się rozciągać również nad sposobem wykonywania budżetu, przy czym władze nadzorcze winny ściśle stosować się do wskazówek zawartych w pkt. 20 okólnika Nr. 1 z dn. 2. I. 1936 r. (Dz. Urz. Min. Spraw Wewn. Nr. 1, poz. 1).

Ponadto należy z bezwzględną skrupulatnością baczyć, aby związki samorządowe wywiązywały się solidnie z zobowiązań dłużnych, jakie będą wynikać z gospodarki budżetowej.

Specjalną uwagę należy zwrócić na angażowanie się związków w kredyty towarowe i zobowiązania wobec przedsiębiorstw o rocznym lub dłuższym terminie płatności.

Tego rodzaju kredyty i zobowiązania należy traktować na równi z pożyczkami długoterminowymi, żądając w stosunku do nich odpowiednich uchwał organów uchwalających.

30. Ze względu na społeczny charakter samorządowych instytucyj wydawniczych (m. in. Samorządowy Instytut Wydawniczy, Związek Pracowników Samorządu terytorialnego i t. p.) związki samorządowe winny jak najrychlej uregulować należności przypadające tym instytucjom z tytułu poczynionych na kredyt zakupów ksiąg, druków, materiałów piśmiennych i t. p., względnie z tytułu innych należności, jak np. za potrącone pracownikom świadczenia członkowskie.

31. Zwracam uwagę, aby Wydziały Powiatowe dostarczały zarządom gminnym bez opóźnień dokładne dane o wpływach z tytułu dodatków komunalnych do podatków państwowych, nie przetrzymywały kwot przypadających z tego tytułu na rzecz gmin i w ogóle terminowo regulowały wszelkie należności na rzecz gmin.

32. O terminach rozpatrywania budżetów związków samorządowych, które zaciągnęły zobowiązania wobec Banku Gospodarstwa Krajowego z tytułu pożyczek należy powiadomić właściwy oddział Banku, celem ewentualnego wysłuchania przez władze nadzorcze opinii delegata Banku, co do zamierzeń budżetowych poszczególnych związków samorządowych w zakresie spłaty pożyczek.

Zechcą PP. Wojewodowie polecić Przewodniczącym Wydziałów Powiatowych podanie powyższych wskazówek do wiadomości zarządom gmin wiejskich i miast niewydzielonych oraz dopilnować ich wykonania przez związki samorządowe, znajdujące się na terenie podległego im Województwa.

(—) Sławoj Składkowski

Minister.

Poradnictwo samorządowe.

Z a r z ą d g m. B. z a p y t u j e:

Czy gmina jest zobowiązana do wykonywania zarządzeń innych starostw bezpośrednio skierowanych do gminy, czy też dane starostwo winno zwrócić się drogą służbową do macierzystego starostwa, celem wydania polecenia wykonania tych zarządzeń?

O d p o w i e d ź:

Starosta powiatowy — zgodnie z postanowieniami przepisów o organizacji władz administracji ogólnej wykonywa władzę tylko na terenie podległego mu powiatu. Z uwagi na to starosta nie może wydawać poleceń gminom, znajdującym się w innym powiecie, może natomiast zwrócić się do gminy z prośbą o wykonanie pewnych czynności, a wówczas, jeżeli są to czynności, które są zgodne z obowiązującymi przepisami prawnymi, oraz nie narażają gminy na koszta, słusznym byłoby, by gmina tę prośbę spełniła celem unikania zbytecznej korespondencji. W wypadku jednak, gdy spełnienie danej czynności nasuwa jakiekolwiek wątpliwości z punktu widzenia przepisów prawnych, bądź naraża gminę na wydatki — winna gmina zwrócić się do właściwego starosty powiatowego, który rozstrzygnie sprawę i wyda zarządzenie.

Z a r z ą d g m. S. z a p y t u j e:

1) czy rada gminna uchwalając raz sekretarzowi gminy uposażenie wg. grupy Xa może uposażenie to zmniejszyć i uchwalić grupę XI ?

2) Czy z zastępcą sekretarza gminy, dla którego w zatwierdzonym statucie etatów stanowisk służbowych przewidziana jest grupa XII, zarząd gminny może zawrzeć umowę przewidując uposażenie ryczałtowe, czy też winien ustalić je zgodnie z brzmieniem statutu?

O d p o w i e d ź:

1) Uposażenie pracownika stanowi jeden z warunków umowy między tym pracownikiem a pracodawcą (w danym wypadku gminą). Zmiana umowy wymaga bądź obustronnej zgody, bądź też może nastąpić po wypowiedzeniu trzymiesięcznym przez jedną ze stron. Gmina więc może obniżyć grupę uposażenia sekretarza z X do XI bądź bezzwłocznie,

jeżeli uzyska na to zgodę tego sekretarza, bądź też musi wypowiedzieć umowę na trzy miesiące i po upływie tego czasu zawrzeć nową umowę z danym pracownikiem lub przyjąć innego, jeżeli tamten na obniżkę nie zgodzi się.

2) Zarząd gminy może zawrzeć z pracownikiem umowę określając ryczałtowo wysokość jego uposażenia, pod tym jednak warunkiem, że kwota tego uposażenia nie może być wyższa od kwoty jaką wyniosłoby uposażenie, przewidziane statutem etatów stanowisk służbowych — w danym wypadku — od uposażenia XII grupy.

Zarząd gminy T. zapytuje:

Czy gmina jest władzą egzekucyjną i w jakich sprawach może wydawać zarządzenia egzekucyjne bez odnoszenia się do starostwa powiatowego o zarządzenie egzekucji?

Odpowiedź:

Artykuł 7 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. o postępowaniu przymusowym w administracji (Dz. U. R. P. Nr. 36. poz. 342) w brzmieniu ustalonym art. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 grudnia 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 110, poz. 976) postanawia, że zarządy gmin są władzami egzekucyjnymi w następujących wypadkach:

a) w razie egzekwowania przez gminę własnych jej należności, nie mających charakteru danin komunalnych, a opartych na szczególnych tytułach;

b) w razie przymuszenia przez gminę do czynności lub zaniechań w zakresie samorządowym lub zleconym w myśl przepisów szczególnych;

c) w razie gdy przepisy szczególne, wydane po dniu 23 kwietnia 1928 r. poruczają gminom egzekwowanie pewnych cudzych należności. *D.*

J. F. z Krakowa zapytuje:

Zarząd m. w Krakowie, wymierzył właścicielowi nieruchomości na zasadzie §§ 28 i 63 zarządzenia Ministra Spraw Wewn. z dn. 13. VII. 1934 r. w sprawie miejscowych przepisów o usuwaniu nieczystości i wód opadowych dla m. Krakowa opłatę kanałową za czas od 1. VIII. 1934 r. do 31. XII. 1934 r. Czy zarząd był uprawniony do dokonania tego wymiaru, a to z uwagi na to, że realność, o której miwa, nie była połączona w tym czasie kanałem miejskim, jakkolwiek ulica, przy której realność jest położona, jest skanalizowana.

Odpowiedź:

W myśl § 28 zarządzenia Ministra Spraw Wewn. z dn. 13. VII. 1934 r. Zarząd Miejski może pobierać, oprócz opłat za faktyczne korzystanie z gminnej sieci kanalizacyjnej, także opłatę za prawo takiego korzystania od nieruchomości, które powinny być połączone z kanałami gminnymi na podstawie § 1 ust. 2. Zarządzenia Min. Spr. Wewn. W myśl zaś § 1 ust. 2 zarządzenia Min. Spr. Wewn. z dn. 13. VII. 1934 r. nieruchomości, położone przy ulicy (lub placu), w której istnieje kanał gminny powinny być w terminie 1 roku od dnia wejścia w życie tego zarządzenia przez właścicieli przyłączone do sieci kanalizacyjnej gminnej i zaopatrzone w urządzenia kanalizacyjne. Z uwagi na to, że realność o której mowa leży przy ulicy skanalizowanej — właściciel realności winien był, w ciągu roku od wejścia w życie wymienionego zarządzenia, połączyć tę realność z kanałem miejskim. Zarząd Miejski zaś mógł pociągać właściciela danej nieruchomości do opłaty kanałowej dopiero po upływie wymienionego okresu bez względu na to, czy właściciel dopełnił obowiązku połączenia realności z siecią kanalizacyjną gminy, czy nie, należy bowiem przyjąć, że prawo Zarządu m. do poboru tej opłaty powstaje równocześnie z powstaniem obowiązku włączenia realności do sieci kanalizacyjnej.

Jak z tego wynika wymiar dokonany za czas przed upływem roku od wejścia w życie zarządzenia Ministerstwa Spraw Wewn. jest nieuzasadniony, natomiast po upływie roku, bez względu na fakt przyłączenia do sieci kanalizacyjnej gminnej, Zarząd gm. może pobierać opłatę kanałową. *D.*

Wydawca: Instytut Administracyjno-Gospodarczy w Krakowie. Redaktor odpowiedzialny: Mgr. Józef Przetocki.
Drukarnia „ORBIS" w Krakowie-Dębnikach, ul. Barska 41 pod zarządem Pawła Czuja